

Érlelő érvelések a hungarológia jövője kapcsán

KOMLÓSI LÁSZLÓ IMRE

A 2000. év vendégoktatói konferenciája kitüntetett fontossággal bírhat a hungarológia jövőjének bölcs és végiggondolt alakítása terén. A hungarológiai szakembereknek és a szakmai háttérintézmények munkatársainak jelenléte hivatott azt az élő nyilvánossági fórumot életre hívni, amely egy praktikus konszenzuson kialakított fejlődési irányt tud adni az ezredforduló magyarságtudományának.

A fejlesztési irányokat, illetve a magyarországi hungarológia fejlesztési koncepcióját a nyilvánosságra hozott, és ezáltal a vita alapját formálisan is megteremtő tanulmányok megállapításainak, kritikai észrevételeinek és javaslatainak figyelembe vételével fogjuk tudni kialakítani: Kissné Papp Margit, Jankovics József, Monok István, Fazekas Tiborc, Kulcsár Szabó Ernő és Csernus Sándor a közös platform megteremtésének reményében adták közre helyzetfelmérő-javaslattevő elemzéseiket. Természetesen ezeken felül még több is van a levegőben, sokkal több van a hungarológiai környezet érdeklődő tudatában. Mind a nyíltan kifejtett, mind pedig a sokszor éppen csak félig-megfogalmazott álláspontokkal egyaránt szembeülnie kell a „Hungarológia az ezredfordulón” című konferenciának.

Nagyon sok komoly, jó szándékú, építő jellegű álláspont létezik körünkben. Örömteli, hogy a Nemzetközi Hungarológiai Központ felvállalja a különböző szakmai hagyományokból, részdiszciplínákból és talán éppen emiatt szerteágazó szakmai érdekekből táplálkozó „hungarológiai megközelítések” szembesítését és egyeztetését. Mindezt legitim módon teszi, hiszen mind a Hungarológiai Tanács, mind pedig a Szakmai Tanácsadó Testülete felhatalmazást adott erre. Eme fejlemények természetes további következménye pedig az, hogy a fent említett testületek a hungarológia fejlesztési koncepciójának kidolgozására munkabizottság felállítását indítványozzák. Legyenek tehát kompetens javaslattevő testületek, de létezzék a szakmai közvéleményt formáló nyilvános javaslatoknak megfelelő vitafóruma.

A hungarológia helyzetének, céljainak és jövőjének elemzésével foglalkozó vélemények általában jól elkülöníthető szempontok mentén csoportosíthatók. Vannak akik az intézményfejlesztés kérdését látják a legégetőbb feladatnak. Mások a hungarológia fogalmának tisztázását sürgetik, végtére is már eldöntendő, hogy a „tágabb-parttalan” vagy a „konkrét-leszűkítő” hivatás-definíciók nyerjenek létjogosultságot. Megint mások a kompetencia körök és viszonyulások tisztázásától várnak döntő elő-

relépéseket. Még mások a külföldre közvetítendő/közvetíthető magyarsággép és a belső munkamegosztás tagolt képe közötti feszültségekre irányítják figyelmüket. Ezek tábor-szerveződések, amelyek nem eléggé nyitottak a komplex együttműködés számára: túl mechanisztikusan vágják el ezáltal magukat egymástól a definíciós-tábor, az intézményi-tábor, a kompetencia-tábor és a magyarsággép-tábor hívei. Ugyanakkor tudjuk és örömmel vesszük tudomásul, hogy ezeken a tengely-kérdéseken átívelő válaszok is léteznek már: egységes és közös, az összes érintett tárca képességeit és érdekeit figyelembe vevő Hungarológiai Tanács a támogatandó. Nem engedhetjük meg a széthúzást, az érintett tárcák egymás ellen fordítását.

Pontosan ennek ellenkezőjét kell támogatnunk. Jóllehet sem Gyarmathy Sámuel, sem Márton János, avagy akár Gragger Róbert, vagy Lotz János nem ismerhette a megosztott feladat- és érdekerületekkel működő kultusz- és oktatási minisztérium útvesztőit, az oktatási, kulturális, tudományos és kutatói feladatköröket ösztönösen is hatékonyan ötvözték munkásságukban. Nekünk meg kell találnunk a hidat és kapcsolatot a megosztott kompetenciák között is: a külföldi hungarológiai oktató-kutató helyek, magyar tanszékek, illetve lektorátusok, külföldi magyar kulturális intézetek és a külképviseleteknél dolgozó tudományos és technológiai attasék koordinált együttműködése hazai intézmények számára nagy kihívást jelent. Az Oktatási Minisztérium az új lendülettel, paritásos alapon működő Hungarológiai Tanácsban látja a kiegyensúlyozott tárca-közi együttműködés megvalósíthatóságát és garanciáját. A Hungarológiai Tanács feladata sokrétű: biztosítania kell, hogy a hungarológiával szakmai együttműködésben lévő szervezetek hathatós segítséget tudjanak nyújtani külföldi hungarológiai egységeinknek, ugyanakkor segítenie kell, hogy mind az oktatás, mind a kutatásfejlesztés, mind pedig a kulturális örökség területén a szükséges nemzetközi bilaterális megállapodások megkötessenek. Ezek a kulturális, oktatási és tudományos együttműködési egyezmények szolgáltatják a jogi és anyagi kereteket ahhoz, hogy a magyar nemzeti tudományok – és itt feltétlenül a hungarológia szélesebb definíció-változatával kell élnünk – intézményes formában maradhasanak fenn és fejlődhessenek tovább külföldi fogadó intézményeinknél.

Az Oktatási Minisztérium üdvözli a szakma legjobbjainak nyílt és aktív részvételét, és nagyra értékeli jobbitó, alkotó közreműködésüket abban, hogy sok megfogalmazódott, vagy éppen most megfogalmazásra váró hungarológiai törekvésünk gyökeret verhessen, és életképessé válhasson. A vendégoktatói konferenciának magam személyesen is érdekes és hasznos vitákat, sikeres véleménycseréket és jobbitó és előrevívó ajánlásokat kívánok.